

31 oktober 2017, de heer J.H. (Jurriën) Koops, directeur
Contact en meer informatie: koops@abu.nl / 020 – 655 82 09

Vooraf

De vaste commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid van de Tweede Kamer heeft de ABU (Algemene Bond Uitzendondernemingen) gevraagd input te leveren voor het rondetafelgesprek ‘Werken in de platformeconomie’. In deze position paper geven wij achtereenvolgens aan: het speelveld, een aantal relevante cijfers, de oorzaken van de snelle groei van dergelijke platforms en ons standpunt.

Waar heeft de ABU het over?

- Er is sprake van een grote diversiteit aan digitale platforms. Omwille van de discussie en effectief beleid vinden wij het belangrijk dat er een duidelijke definitie en afbakening van platformwerk komt.
- In deze paper beperken wij onze beschouwing tot de platforms die zorgen voor: het bij elkaar brengen van vraag en aanbod van banen, klussen, skills en diensten. Wij gaan niet in op de platforms, waarbij consumenten al dan niet tegen betaling onderling gebruikmaken van elkaars (onbenutte) consumptiegoederen zoals AirBNB, Peerby, BlaBlaCar.
- Platformwerk wordt doorgaans tegen betaling uitgevoerd voor derden en varieert van kleine korte klussen (microjobs) tot langdurige gespecialiseerde freelance opdrachten. Het werk kan worden uitgevoerd als zelfstandige of als freelancer.
- Voorbeelden zijn: Freelancer, Upwork, Werkspot, ASK&TASK, Roamler, Temper, Helping of Deliveroo. In de uitzendbranche zijn er ondernemingen die hiermee experimenteren.

De belangrijkste cijfers

- Onderzoek van ING (2015) laat zien dat de totale deeleconomie in Nederland nog in de kinderschoenen staat (in 2014 0,01% van het BBP), er wordt een enorme groei verwacht.
- Volgens Europese cijfers van PwC (2016) komt 14% van de inkomsten uit de deeleconomie van platformwerk.
- Ongeveer 12% van de volwassenen in Nederland heeft wel eens geld verdiend met platformwerk, 5% vindt zulk werk minstens één keer per maand (TNO, 2016).
- Voor 20% van de platformwerkers zijn de inkomsten uit platformwerk de belangrijkste of enige bron van inkomsten.
- Platformwerkers zijn eerder jong dan oud, maar de verschillen zijn niet heel groot.
- Platformwerk wordt vaak gebruikt om een laag inkomen aan te vullen; 61% van de platformwerkers verdient minder dan € 36.000,- per jaar.

Waar komt het vandaan?

- Toenemende outsourcing, specialisatie en procesregie zorgen voor veranderende bedrijfsmodellen. Het leidt ertoe dat werk steeds verder wordt opgeknipt in taken en microjobs.
- Digitalisering faciliteert dit proces, maakt markten transparant en verlaagt transactiekosten, waardoor werk (en diensten) via slimme algoritmen eenvoudig aan de man kunnen worden gebracht.
- Deze veranderende wereld van werk brengt een toenemende diversiteit aan vormen waarin werk wordt verricht en zorgt ervoor dat de grens tussen werknemer en zelfstandige vervaagt.
- Werk in de platformeconomie is niet gekaderd in wet- en regelgeving en groeit mede daardoor snel. Ons huidige arbeidsrecht en ons huidige sociale stelsel zijn niet toegesneden op nieuwe werkvormen als platformwerk.

Wat vindt de ABU ervan?

- Platforms brengen nieuwe bedrijvigheid en innovatie, ze zorgen voor meer werk, maken verborgen of zwart werk loonvormend en zorgen voor een laagdrempelige toegang tot werk. Daarmee leveren platforms een positieve bijdrage aan de economie en de arbeidsmarkt.

- Platformwerk raakt aan publieke belangen en roept vragen op over: vormgeving van het platform, status van de werkzaamheden, bescherming van platformwerkers, een gelijk speelveld, eigendom en portabiliteit van data.
- Er is onduidelijkheid over de status van platformwerkers. Veelal werken ze aan de 'onderkant' van de arbeidsmarkt ten onrechte als 'zelfstandigen', moeten ze direct of indirect betalen voor de dienstverlening van platforms, zijn ze vaak onverzekerd en worden zo risico's afgewenteld op de samenleving. Platforms mogen geen bermudadriehoek zijn waarin rechten en plichten van werkenden en werkgevers verdwijnen. Dat is nu vaak wel het geval. Schijnzelfstandigheid en concurrentie op loonkosten aan de onderkant van de arbeidsmarkt moet worden aangepakt en het regeerakkoord biedt aanknopingspunten.
- Een deel van de platforms lijkt op uitzendbureaus in de zin dat ze zich bezighouden met het ter beschikking stellen van arbeid en het bij elkaar brengen van vraag en aanbod. Echter, er is geen sprake van een gelijk speelveld tussen digitale platforms en uitzendbureaus. Uitzendbureaus vallen onder de WAADI, dergelijke platforms niet.
- Werk in de platformeconomie verbieden heeft geen zin. Het is er en zal verder groeien. Wel is het zaak om het werken via platforms in goede banen te leiden.

Wat zijn aanknopingspunten voor beleid of regelgeving?

- De ABU vindt een regulerend kader voor platformwerk gewenst. Dat kader moet ruimte bieden om de dienstverlening van platforms verder te ontwikkelen en er tegelijk op toezien dat een aantal essentiële spelregels wordt geëerbiedigd. De basis hiervoor is zelfregulering, bijvoorbeeld via convenanten met de overheid (zo is in de jaren 90 ook de belangrijkste regelgeving voor uitzenden tot stand gekomen). Deze aanpak biedt de mogelijkheid van maatwerk passend bij de diverse soorten platformwerk. De (zelf)regulering moet zorgen voor duidelijke regels over de werkwijze, de arbeidsvoorwaarden, de positie van de platformwerkers, de bescherming van persoonsgegevens etc., zodat daarmee ook het kaf van het koren kan worden gescheiden.
- De ABU vindt dat er helderheid moet komen over de juridische positie van platforms en platformwerkers. De status van platformwerkers is vooral gediend met duidelijkheid over zelfstandig ondernemerschap. ABU stelt voor de zelfstandige een duidelijke plek in ons civiele recht te geven. Dat kan via de eerder door ons geopperde ondernemersovereenkomst die ook in het regeerakkoord is opgenomen.
- De ABU is geen voorstander van een specifiek juridisch statuut voor platformwerkers zoals in Engeland bestaat en ook in Nederland wel wordt geopperd. Het gaat dan om een 'afhankelijke contractwerker' met beperkte sociale zekerheden of bijzondere fiscale regels. Het gaat ons niet verder helpen, zorgt voor meer grijstinten en nieuwe handhavingsproblemen. Het feit dat Eurofound (2015) negen vormen van werknemerschap definieert laat zien dat er niet zo'n eenduidige oplossing is.
- De ABU vraagt aandacht voor het realiseren van een gelijk speelveld. In veel gevallen werkt een platform niet anders dan een intermediair c.q. uitzendbureau terwijl deze platforms zich niet hoeven te conformeren aan de WAADI. De WAADI verbiedt bijvoorbeeld het vragen van een tegenprestatie van de werkende, legt eisen op aan de gelijke arbeidsvoorwaarden en arbeidstijden.
- De ABU is voorstander van het beter borgen van de eigendomsrechten van individuele data en het stimuleren van de betrouwbaarheid en meeneembaarheid van de reputatiedata die zijn opgebouwd in verschillende platforms. Het zorgt ervoor dat de platforms er zijn voor de werkenden in plaats van andersom en dat monopolieposities kunnen worden voorkomen.
- De ABU pleit al langer voor het loskoppelen van sociale zekerheden en contractvorm. Anders gezegd: de keuze voor de vorm van werken (dus ook via een platform) mag niet langer worden beïnvloed door het onderscheid in zekerheden als het gaat om scholing, pensioen en arbeidsongeschiktheid. In die zin is regulering van platformwerk onderdeel van een grotere discussie. Het vraagt een grondige hervorming van ons sociale stelsel. Hiermee spelen we in op de toenemende dynamiek en diversiteit van arbeidsrelaties. Dit kabinet kan hiervoor de basis leggen.